

A doroszlói erdőkben észlelt fagy- és rovarkárokról.

Az a jó körülmény, hogy az „Erdészeti Lapok“ füzetei nem egyszer az állattanba vágó közleményeket hoznak, úgy hozza magával, hogy rovatait magamforma ember is szívesen érdeklődéssel átnézi, s néha-néha beleolvas oly közleményekbe is, a melyek csak közvetve, de mégis összefüggnek az állattannal.

A fagykárokról szóló közlemények nem kis mértékben költötték fel figyelmemet; mert hiszen az állat és növényvilág közötti szoros kapocs, a légtünetek behatása és befolyása mind a kettőre, sok kiinduló pontot szolgáltatnak és bizonyára sok tanúságot rejtenek magokban.

Nem mondhatom, hogy érdeklődésemért valami bő kielégítésben részesültem volna, mert — valójában — az eddig közlött jelentések, melyek a VIII-ik füzetben befejeztettek, csak előleges tájékozásokul tekinthetők. A jelentések a fagynak, mondhatni, momentán hatásáról szóltak, úgy, a mint az nyomban a fagy után a szemnek mutatkozott, a fagy következményeiről, tehát a kérdés voltaképeni lényegéről, újabb tudósításokat kell várunk. *)

Az utóbbi irányban kívánnék némely észrevételeket tenni azokról a helyekről, a melyeket ismerek, a hol a Fauna jelenségei reászoritottak a növényzet számbavételére, s a valóban rendkívül erős fagy következményeinek megfigyelésére is.

Az észrevételek a zombori kincstári uradalom doroszlói és apatini erdészeti pagonyaira vonatkoznak, ugyanazokra, a melyekről e lapok VIII-dik füzetében Krivácsy főerdész ur értekezett. A bezdáni pagonyt nem ismerem.

Észleleteim f. évi márczius végén, tehát jóval a fagy előtt kezdődtek, s augusztus végéig terjednek.

*) Ugy látszik, hogy Ruttner főerdőmester ur is erre czéloz, a midőn a fagykár másnemű tárgyalását bejelenti.

Az *O. dispar* által megviselt részeket a fagy leforrázta;

A rendkívül korai, a csapadékokra nézve igen előnyös tavasz, mely egy igen rendes lefolyásu, a hótakaró tekintetében tökéletes télre bekövetkezett, ugy hozta magával, hogy a tölgyesek a szokottnál korábban zöldültek ki. De ezen előnynek meg volt a maga nagy hátránya is, t. i. az, hogy az erdőre nézve kártékony rovarok teljes épségben teleltek át s romboló hatásukat csakhamar megéreztték.

Április végén az apatini pagonyhoz tartozó szálas erdők, a Gája nevezetű rész kivételével — a hol az ertések is vannak — a *Cnethocampa processionea* L. *) seregei által oly pusztára voltak rágva, hogy az erdő tökéletes téli képet viselt, mely annál kirivőbb volt, minthogy a távolban látható, vigan zöldelő erdőrészek az ellentétet tökéletessé tették.

Az erdőben való járás ekkor veszedelmes volt, mert a hernyók letöredezett, finom szőrözete megtöltötte a levegőt, s a hol e szőrök a testhez értek, ott kiállhatatlan viszketést, utóbb gyuladást okoztak.

Majdnem egy időben jelentkezett az *Ocneria dispar* L. hernyója, mely bár kisebb mértékben pusztitva, de elterjedett a megvizsgált pagonyok egész területére. Ennek pusztítása annyiban volt látható, hogy a fakoronák zöldjébe sok fakó, feketés szín vegyült, ugy hogy a zöld csak alig uralkodott.

Mindez megelőzte a májusban bekövetkezett fagyokat; s hogy ezeknek hatásába befolyt, az nagyon is természetes.

A *C. processionea* által letarolt részeket lombtalan állapotban érte a fagy, s megölte az itt-ott nyiladozó uj rügyeket, tehát másodszer is visszanyomta az erdőt.

*) A m. n. muzeumnak oly fészkeket küldöttem be, a minőkhöz fogható aligha látott a jó Ratzeburg. A vándorlás jelenségei igen érdekesek voltak s kitűnt, hogy az elterjedés mennyire függ az erdőtalaj járhatóságától. A rendkívül nagy árvíz t. i. az erdőig is elhatolt, s a szélek nem egy sarka vízben állott, e sarkok azután a legszebben zöldeltek, holott fősomszédságokban az erdő teljesen le volt tarolva, s valóban deczemberi arczatot viselt.

H. O.

a hernyók által különösen meggyengített új hajtásokat, jelesen az ertvényekben megölte, úgy hogy ezek elszáradtak. De az elszáradás csak helyenközi következett be, az egyes fácskákat csak részlegesen érte, s a gondos megtekintés megmutatta, hogy egyetlen egy fácska sem pusztult el.

A fagyokra ismét a képzelhető legjobb időjárás következett be. A derült meleg napokra esős napok következtek, és június vége felé a bajok nyomai olyannyira elenyésztek, hogy csak a gyakorlott szem vehetett észre némi hátramaradást, a mennyiben t. i. a másod, illetőleg harmadszori levélzet kevésbé fejlett, a fák koronái tehát kevésbé tömörtek. Ez ma is látható.

A nevezett két pagonyra nézve tehát áll, hogy noha tűneményszerű rovar és fagykároknak volt is kitéve, e káros befolyásoknak következményei nem olyanok, a melyek a faternyésztés megváltoztatását indokolhatnák, s hogy a károsító rovar nem az e lapok IX. füzetében Krivácsy ur által megjelölt sárga faru gyaponecz (pha. bom. chry.)

Az apatini erdők makk- és gubacstermését, mint fentebb kimutattam, a hernyó jóval a fagy előtt megsemmisítette; a doroszlói erdőkre nézve a termények csekély volta szintén a hernyónak (*Ocneria dispar* és részben a *C. processiona*-nak is) róható fel egész bizonyossággal. A fagy nem árthatott volna annyit, mert a kedvező tavasz folytán igen fejlett, tehát ellentállásra képes állapotban érte jelesen azon erdőrészeket, a melyek ez erdőterményeket leginkább szolgáltatják.

A kártékony rovarokra nézve a fagy csak igen csekély hatással volt, a mennyiben csak azon hernyófészkeket ölte ki, a melyekben az állatok éppen vedlettek. Julius második felében különösen az *Ocneria dispar* kezdett fejlődni, mely bábjait nem csak a tölgy, hanem még a galagonya leveleibe is elrejtette, s párzását bevégezvén, a fák derekára rakta le vörössárga szőrlepelvel védett petéit. Ha a tél nem segít, úgy egy gonosz év következik.

Herman Ottó.